

การสำรวจสภาวะสุขภาพอนามัยของ

ประชาชนไทย

โดยการตรวจร่างกายครั้งที่ 3

พ.ศ.2546-2547

ดำเนินการโดย สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข
สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์
กระทรวงสาธารณสุข

สนับสนุนการจัดพิมพ์รายงานโดย สำนักงานพัฒนาระบบข้อมูลข่าวสารสุขภาพ

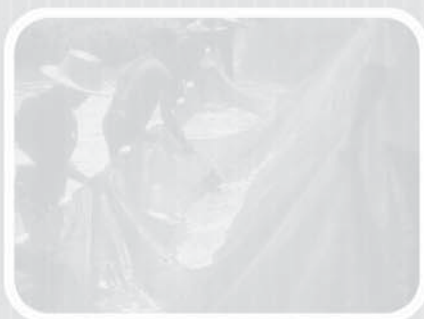

การสำรวจสภาวะสุขภาพอนามัยของ

ประชาชนไทย

โดยการตรวจร่างกายครั้งที่ 3

พ.ศ.2546-2547

**การสำรวจสภาวะสุขภาพอนามัยของประชาชนไทย
โดยการตรวจร่างกาย ครั้งที่ 3 พ.ศ. 2546-2547**

ที่ปรึกษา

นายแพทย์สุวัช	เชยศิริวัฒนา	ผู้อำนวยการสำนักนโยบายและยุทธศาสตร์
นายแพทย์ณรงค์	กษิติประดิษฐ์	รองผู้อำนวยการสำนักนโยบายและยุทธศาสตร์
นางสมศรี	วานิศวณะทอง	หัวหน้างานพัฒนาข้อมูลทรัพยากรสุขภาพ สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์

บรรณาธิการ

แพทย์หญิงเยาวรัตน์	ปรปักษ์ขาม
แพทย์หญิงพรพันธุ์	บุญรัตน์พันธุ์

ผู้ช่วยบรรณาธิการ

นางสาววิภาดา	ลอยฟ้า
นางอำนวยการ	แสงฉายเพียงเพ็ญ
นางศิริพร	เสนพงษ์
นางบังอร	อาสาไทย

ISBN : 974-8133-52-4

<http://203.157.19.191> (สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์)

ข้อมูลทางบรรณานุกรมของหอสมุดแห่งชาติ

แพทย์หญิงเยาวรัตน์ ปรปักษ์ขาม แพทย์หญิงพรพันธุ์ บุญรัตน์พันธุ์ บรรณาธิการ,
การสำรวจสภาวะสุขภาพอนามัยของประชาชนไทย โดยการตรวจร่างกาย ครั้งที่ 3 พ.ศ.2546-2547
กรุงเทพฯ : สำนักงานกิจการโรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก ในพระบรมราชูปถัมภ์ , 2549.
จัดพิมพ์เมื่อ ตุลาคม 2549 จำนวน 1500 เล่ม

ดำเนินการโดย สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข
สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ กระทรวงสาธารณสุข

สนับสนุนการพิมพ์โดย

สำนักงานพัฒนาระบบข้อมูลข่าวสารสุขภาพ

การตรวจร่างกายครั้งที่ 1

การตรวจร่างกายครั้งที่ 3

การตรวจร่างกายครั้งที่ 3

การตรวจร่างกายครั้งที่ 3

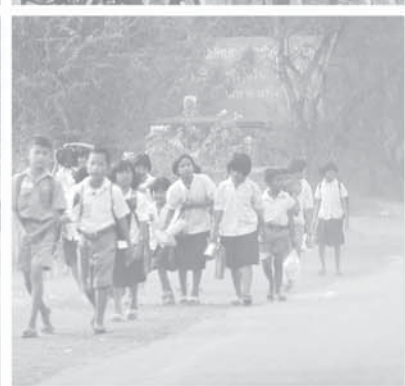
การตรวจร่างกายครั้งที่ 3

การตรวจร่างกายครั้งที่ 2

MP
B5-E
18

M
B5
26

การสำรวจสภาวะสุขภาพอนามัย
ของประชาชนไทย
โดยการตรวจร่างกายครั้งที่ 3
พ.ศ. 254-2547

กิตติกรรมประกาศ

การสำรวจสภาวะสุขภาพอนามัยของประชาชนไทย โดยการตรวจร่างกายครั้งที่ 3 สามารถสำเร็จลงได้ด้วย ความช่วยเหลือของบุคคลและองค์การหลายฝ่ายให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี โดยมีรายชื่อดังต่อไปนี้

นพ.สุวิทย์ วิบุลผลประเสริฐ คุณสือ ล้ออุทัย พญ.มยุรา กุสุมภ์ พญ.ฉายศรี สุพรศิลป์ชัย พญ.จันทร์เพ็ญ ชูประภาวรรณ ศ.ดร.ประชุม สุวดี ศ.นพ.ภิรมย์ กมลรัตนกุล ศ.ดร.ภัสสร ลิมานนท์ ศ.นพ.ปิยทัศน์ ทัศนาวินวัฒน์ ศ.นพ.วีระศักดิ์ จงสู่วิวัฒนวงศ์ รศ.นพ.ปรีดา ทัศนประดิษฐ์ ศ.นพ.สุทธิชัย จิตะพันธ์กุล ศ.นพ.ปิยะสกล สกลสัตยาทร รศ.ธนาธิกร สุวรรณประไพศ นพ.วิพุธ พูลเจริญ นพ.ศิริวัฒน์ ทิพย์ธราดล ดร.ยงยุทธ ไชยพงศ์ รศ.พญ.เยาวรัตน์ ปรปักษ์ขาม รศ.พญ.พรพันธุ์ บุญยรัตพันธุ์ นพ.คำนวม อึ้งชูศักดิ์ นพ.พินิจ ฟ้าอำนาจผล

เจ้าหน้าที่สถาบันการศึกษาที่เป็นหน่วยประสานงานในการสำรวจ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการสำรวจทุกแห่ง และต้องขอภัยเป็นอย่างสูงหากไม่ได้ระบุชื่อผู้เกี่ยวข้องอื่น

ซึ่งคณะผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

คณะผู้วิจัย

กันยายน 2549

คำนำ

ข้อมูลข่าวสารเป็นองค์ประกอบสำคัญอย่างยิ่งของการกำหนดนโยบาย แผนงานและการประเมินผลของงานทุกระบบ โดยเฉพาะระบบสุขภาพที่ต้องใช้ข้อมูลที่มีความแม่นยำถูกต้องครบถ้วน และทันเวลา ระบบข้อมูลตามรายงานจากสถานบริการทุกระดับที่รวบรวมเป็นรายเดือนและรายปี นั้น เป็นข้อมูลจากผู้ป่วยเพียงส่วนเดียวซึ่งไม่เพียงพอต่อการกำหนดนโยบายและแผนงานระยะยาวของประเทศ

สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข ร่วมกับสำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ กระทรวงสาธารณสุข สถาบันการศึกษาทั้งในกรุงเทพฯและภูมิภาค ได้ร่วมกันสร้างฐานข้อมูลสถานะสุขภาพของคนไทยอย่างต่อเนื่อง โดยมีการสำรวจสภาวะสุขภาพอนามัยคนไทยมาแล้ว 2 ครั้ง และครั้งที่ 3 ได้ดำเนินการในปี 2547 โดยการตรวจร่างกาย เจาะเลือด สัมภาษณ์ กลุ่มประชากรตัวอย่างเกือบ 40,000 ราย ครอบคลุมทุกภาคทั้งในเขตเมืองและชนบท ข้อมูลทั้งหมดได้รับการวิเคราะห์ และรายงานผลเบื้องต้นตามที่ปรากฏในรายงานฉบับนี้ และจะมีการวิเคราะห์เชิงลึกเพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอื่นๆ เพื่อตีพิมพ์เป็นบทความทางวิชาการเผยแพร่ในโอกาสต่อไป สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุขขอขอบคุณ นพ.สุวิทย์ วิบุลผลประเสริฐ ประธานคณะกรรมการกำกับวิชาการ และคณะกรรมการชุดนี้ทุกท่าน รวมทั้งผู้ประสานงานและผู้เกี่ยวข้องทุกท่าน และขอขอบคุณเป็นพิเศษสำหรับ รศ.พญ.เยาวรัตน์ ปรปักษ์ขาม รศ.พญ.พรพันธุ์ บุญยรัตพันธุ์ และคณะที่ได้สละเวลา แรงกายแรงใจ วิเคราะห์ข้อมูลและเขียนรายงานฉบับนี้จนเสร็จสมบูรณ์ สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุขคาดหวังว่ารายงานฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้กำหนดนโยบาย ผู้บริหาร ผู้ปฏิบัติงานระดับกระทรวง จังหวัด และพื้นที่ที่ใช้ประโยชน์อย่างกว้างขวางต่อไป

สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข
สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์
กระทรวงสาธารณสุข

สารบัญ

รายงานการสำรวจสภาวะสุขภาพอนามัยของประชาชนโดยการตรวจร่างกายครั้งที่ 3 พ.ศ. 2546 - 2547

	หน้า
บทสรุปสำหรับผู้บริหาร	9
บทที่ 1 บทนำ	17
บทที่ 2 ระเบียบวิธีวิจัย	20
2.1 ประชากรเป้าหมาย การกำหนดตัวอย่าง และการสุ่มตัวอย่าง	20
2.2 แบบสอบถาม	32
2.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล	40
2.4 การควบคุมคุณภาพการเก็บรวบรวมข้อมูล	41
2.5 การตรวจทางห้องปฏิบัติการ	42
2.6 การสร้างฐานข้อมูล ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล	45
2.7 การตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล และประมวลผล	46
2.8 การวิเคราะห์ข้อมูล	50
บทที่ 3 ลักษณะทางประชากร สังคม และเศรษฐกิจ	51
3.1 โครงสร้างทางอายุและเพศของประชากรตัวอย่าง	51
3.2 การได้รับการศึกษา	55
3.3 สถานภาพสมรส	61
3.4 สถานภาพเชิงเศรษฐกิจ	63
3.5 รายได้	69
3.6 ขนาดครอบครัวและการรับภาระสมาชิกในบ้าน	72
บทที่ 4 ปัญหาสุขภาพและพฤติกรรมเสี่ยง	77
4.1 พฤติกรรมเสี่ยง	77
4.2 ความชุกของโรค ปัญหาสุขภาพที่พบบ่อยและระดับบริการที่ได้รับ	111
4.3 ความชุก และชนิดของยาที่ใช้เป็นประจำ	152
4.4 การบาดเจ็บ	156

	หน้า
บทที่ 5 อนามัยเจริญพันธุ์	159
5.1 สถานภาพและปัญหาอนามัยเจริญพันธุ์	161
5.2 การได้รับบริการการตรวจคัดกรองมะเร็งในสตรีวัย 15-59 ปี	162
5.3 การใช้ถุงยางอนามัยเมื่อมีเพศสัมพันธ์	171
บทที่ 6 สภาวะสุขภาพของประชากรสูงอายุไทย	174
6.1 ลักษณะทางกายภาพของผู้สูงอายุไทยที่เป็นตัวอย่าง	177
6.2 ความสามารถในการทำหน้าที่	177
6.2.1 อัตราการพึ่งพาในกิจวัตรประจำวัน	178
6.2.2 สภาวะการมีโรคประจำตัวหลายโรค	182
6.2.3 อุบัติเหตุจากการทกล้ม	183
6.3 โครงสร้างบ้านและการดัดแปลงเพื่อป้องกันอุบัติเหตุ	187
6.4 ฟันและการบดเคี้ยว	191
6.5 การตรวจคัดกรองสภาพสมอง	193
6.6 หลักประกันในที่อยู่อาศัย	196
6.7 หลักประกันทางเศรษฐกิจ	201
บทที่ 7 สรุปและอภิปรายผลการสำรวจ	213
7.1 สรุปและอภิปรายผลการสำรวจ	214
7.2 บทเรียนที่ได้รับจากการสำรวจสภาวะสุขภาพอนามัยของประชาชนไทย โดยการตรวจร่างกาย ครั้งที่ 3	222
7.3 ข้อเสนอเพื่อพัฒนาระบบการสำรวจสุขภาพอนามัยของประชากร โดยการตรวจร่างกายในอนาคต	224
ภาคผนวก ข้อมูลสถิติรายเขตสาธารณสุข	
• ภาคผนวก บทที่ 3	227
• ภาคผนวก บทที่ 4	237
• ภาคผนวก บทที่ 5	243
• ภาคผนวก บทที่ 6	245